

SEGÉDLET A TANÓRÁK MEGTARTÁSÁHOZ

óratervek, útmutatók,
feladatok és megoldások

Alsó tagozat
Családi költségvetés

Kedves Pedagógus!

Ön a PÉNZ7 programsorozat pénzügyi tanóráihoz készült tanári útmutatót tartja kezében.

2021-ben Magyarországon már hetedszer vehetnek részt az iskolák a PÉNZ7 kezdeményezésben, ötödik éve a tanév rendjébe illeszkedő pénzügyi és vállalkozói témahét keretében. A programsorozat célja, hogy a fiatalok tudatosabban kezeljék pénzügyeiket, megbízható forrásból származó, a hétköznapi életben is hasznosítható ismeretekhez jussanak a gazdaság és a pénzvilág működéséről. Ehhez nyújtanak segítséget a 2021. március 1-5. között országszerte megrendezendő rendhagyó tanórák is.

Kötetünk a jelen tanév **Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS** című tananyagát tartalmazza, amely a 2015-ös családi költségvetés témájú órák aktualizált változata. A kiadvány célja, hogy segítse és vezesse a pedagógusokat a tanórák megtartásában, illetve, hogy az óravázlatok, segédletek és megoldások a későbbiekben – akár a PÉNZ7 programsorozat lezárultával, tetszőleges időben és tantárgyi keretek között is – gyakorlati segédanyagként rendelkezésre álljanak.

Az óratervek megvalósításához a PÉNZ7-re pénzügyi önkéntesek segítségét is kérhetik az iskolák, ezért a segédletekben erre utaló megjegyzéseket is találnak. Az órák természetesen megtarthatók az önkéntesek közreműködése nélkül is, de az iskolával kapcsolatot tartó szakemberek a későbbiekben is segíthetik a témák feldolgozását.

Az útmutató felépítése a következő: az óravázlatot követi a részletes tanári útmutató (óraleírás), majd a tanórához tartozó feladatleírások, feladatlapok és egyéb kellékek, végül a feladatok megoldása. Az útmutató mellett e-learning tananyag, webináriumok és – amennyiben a járványügyi helyzet lehetővé teszi – a próbaórákról készült filmfelvételek is segítik a felkészülést, amelyek a www.penz7.hu oldalról érhetők el.

Mivel a PÉNZ7 programsorozathoz csatlakozó iskolák diákjainak felkészültsége, családi, anyagi háttere nagymértékben eltérhet, a pedagógusoknak arra is lehetőségük van, hogy az egyes feladatokat a helyi viszonyokhoz, a diákok körülményeihez és ismereteihez igazítsák.

A program szervezői és együttműködő partnerei nevében azt kívánjuk mindenkinek, diáknak és pedagógusnak egyaránt, hogy a tanórák során ne csak hasznos tudást, hanem élményeket is szerezzenek, s ezekre támaszkodva folytassák a pénzügyek működésének és a pénz izgalmas világának felfedezését! A pénzügyi kalandtúrában pedig további programok és érdekességek várják a PÉNZ7 résztvevőket a www.penz7.hu oldalon is.

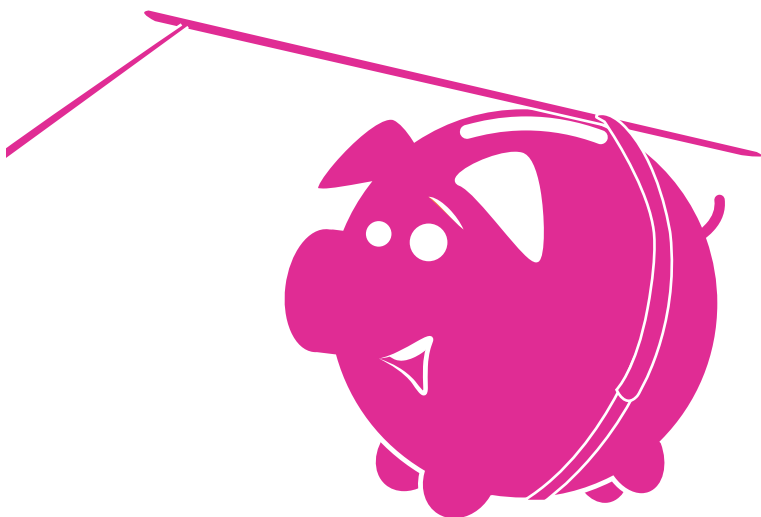
Jó felfedezést!

TARTALOMJEGYZÉK

CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS

Óraterv	6
Tanári útmutató	9
Kellékek, feladatlapok.....	12
Megoldások	18

CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS

2021

1. tanóra

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - ÓRATERV

A pedagógus neve	Fodor Alice
Műveltségi terület	Ember és társadalom, Életvitel és gyakorlat
Tantárgy	Környezetismeret, Osztályfőnöki
Osztály	3 - 4. osztály
Az óra témája	Családi költségvetés
Az óra célja és feladatrendszere	Ismeretszerzés a családról, mint a legkisebb gazdálkodási egységről, tájékozódás a családi munkamegosztásról, erőforrásokról, az észszerű gazdálkodás alapjairól, családi költségvetés készítése, tudatos pénzfelhasználóvá nevelés.
Az óra didaktikai feladatai	Motiváció, ismeretbővítés, gyakorlás, összefoglalás, önellenőrzés, képességfejlesztés.
Tantárgyi kapcsolatok	Matematika, Erkölcstan, Technika
Dátum	2021. március

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - ÓRATERV

IDŐ	AZ ÓRA MENETE	NEVELÉSI-OKTATÁSI STRATÉGIA			MEGJEGYZÉSEK
		Módszerek	Tanulói tevékenységek	Eszközök	
1. feladat: Ráhangolódás					
5'	Filmvetítés Tanulói vélemények meghallgatása után témamegjelölés: a költségvetésről, azon belül is a családi költségvetésről fogunk tanulni.	Tanári bevezetés.	A film megtekintése. Spontán tanulói megnyilatkozások.	Bevezető animációs film, számítógép internet elérésével (vagy az előre letöltött film), projektor, hangfal.	Előzetes feladat: A terem berendezése oly módon, hogy négyfős csoportok számára és vetítésre, frontális munkára is alkalmas legyen. Az osztályt négyfős csoportokba szervezzük.
2. feladat: Csoportmunka I.					
10'	A csoportok kapnak egy „dossziét” Feladat: Nézzétek át a „dossziében” található képeket, és válogassátok ki azokat, amelyekre egy családnak biztosan szüksége van egy hónapban, amire biztosan költ! A képeket a családi „dossziéba”, a többi képet egy borítékba tegyék félre.	Tevékenykedtetés, a probléma közös elemzése, csoportmunka.	Feladatértelmezés csoportban, közös gondolkodás, tervezés, együttműködés.	„Dosszié” (A/2 lap), applikációs képek, segédlista.	A tanító körbejár, szükség esetén segít az értelmezésben. Fontos az idő mérése.
3. feladat: Részösszefoglalás					
5'	Tekintsük át, mire jutottatok: 1-1 megoldás meghallgatása, vagy képtárlátogatás. A feladat során felmerült fogalmak tisztázása: a képeket a kiadási csoportokba rendszerezzük.	Megbeszélés, vita, magyarázat.	Csoportonként egy tanuló ismerteti az elkészült tervet.	Elkészült diákmunkák.	Lehetséges változat: Képtárlátogatás: a csoportok az asztalukon hagyják az elkészített tervet, és a teremben körbejárva megnézik a többiek munkáját.

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - ÓRATERV

IDŐ	AZ ÓRA MENETE	NEVELÉSI-OKTATÁSI STRATÉGIA			MEGJEGYZÉSEK
		Módszerek	Tanulói tevékenységek	Eszközök	
15'	4. feladat: Csoportmunka II.				
	Ma éppen fizetésnap van. A felnőttek megkapják az erre a hónapra beosztandó fizetésüket. Feladat: a.) A bevétel ismeretében osszátok szét a hat kiadási csoportra a fizetést. (Jó, ha marad tartalék is.) b.) Számoljátok össze, hogy amit szerettetek volna elfogyasztani, mennyibe kerül! c.) Egyeztessétek, hogy mindenre jutott-e pénz! Ha nem, akkor át kell csoportosítani. Ezt követően a „dossziéra” írjátok fel az egyeztetett összeget!	Tevékenykedtetés, magyarázat.	A lehetőségek felmérése, a prioritások megállapítása, együttműködés, felelősségvállalás, csoportos kiadástervezés.		A pedagógus szükség esetén tanácsot, segítséget ad.
	Tartalék feladat				
	Egy család életében adódhatnak váratlan helyzetek, amelyekre fel kell készülni. A tanulók váratlan helyzetről szóló kártyákat kapnak. Elolvasás után keressenek megoldást rá!	A probléma közös elemzése.	Csoportmunka: érdek és véleményegyezés, döntés.	Kártyák a szituációk leírásával.	Az előző feladattal hamarabb elkészülő csoportoknak adja a tanító a váratlan helyzeteket bemutató kártyákat.
5'	5. feladat: Reflektálás				
	A csoportok szóvivője ismertesse röviden az elkészült tervet! Térjen ki arra, egyensúlyban volt-e a család havi költségvetése, sikerült-e kijönni a kapott fizetésből! Tanítói összefoglalás: ésszerű, megfontolt gazdálkodás jelentősége. Az órán elvégzett munka értékelése.	Tevékenykedtetés, egyéni vagy csoportmunka.	Amennyiben sor került rá, a csoportok szóvivője röviden ismerteti a kapott életeseményt, váratlan helyzetet és az arra adott megoldási tervet.		Házi feladat: Írjunk rövid üzenetet a kisfilmből megismert Bakancs-család egy tagjának!

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - TANÁRI ÚTMUTATÓ

ELŐKÉSZÜLETEK:

Előzetesen érdemes a gyerekekkel arról beszélgetni, milyen foglalkozásokat ismernek, milyen foglalkozások voltak régen, hogyan keresték, és hogyan keresik ma az emberek a pénzt a megélhetésükhöz.

A témához kiváló szemléltető videó található a következő linken: <https://youtu.be/UVpGbA04ld4>

Az óra megkezdése előtt a termet rendezzük be oly módon, hogy 4-5 fős csoportok számára és frontális munkára is alkalmas legyen! Az osztályt lehetőség szerint négyfős csoportokba szervezzük, jusson valamennyi csoportba jó szervezőkészséggel, illetve pontos számolási képességgel rendelkező diák. A feladatok három fővel is jól elvégezhetőek.

A teremben a vetítés feltételeit biztosítanunk és ellenőriznünk kell!

A csoportok számának megfelelően készítsük össze a kellékeket:

- „dossziék”, azaz háromba hajtott A/2 kartonlapok, benne a képek, illetve a segédlista a képek magyarázatával.
- szituációs kártyák.

AZ ÓRA MENETE:

Üdvözljük a diákokat és (ha vannak) a vendégeket! Mondjuk el, hogy erre az órára a nemzetközi háttérű PÉNZ7 program keretében kerül sor! Célja, hogy a fiatalok tudatosabban kezeljék pénzügyeiket, tudjanak többet a gazdaság és a pénzvilág működéséről. Ehhez a tanórához hasonlóan, az országban és szerte a világban sokfelé tartanak családi költségvetés témában órákat. A pénzügyi önkéntes (ha részt vesz az órán), röviden mutakozzon be a gyerekeknek.

1. FELADAT: RÁHANGOLÓDÁS - Tervezett időkeret: 5 perc

Vetítsük le a következő kisfilmet: <https://www.youtube.com/watch?v=cHlkA4aR5-0!>

A kisfilm megtekintése után hallgassuk meg a gyerekek véleményét! Bizonyára számtalan ötletük lesz.

Ha az órán részt vesz pénzügyi önkéntes, akkor ő vezetheti a beszélgetést, esetleg saját személyes történetet is mesélhet a látottakkal kapcsolatosan.

2. FELADAT: CSOPORTMUNKA I. - Tervezett időkeret: 10 perc

A csoportmunka előkészítésében a tanító ismerteti a feladatot:

Ezen az órán olyan négytagú családokat fogunk megjeleníteni, akik a havi keresetüket próbálják beosztani. Arra törekszenek, hogy a havi kiadásokat a bevételből fedezni tudják. Minden csapat kap egy nagy összehajtogatott kartonlapot, úgynevezett „dossziét”. A „dossziében” képeket találnak a csapattagok, a képek magyarázatára szolgáló szöveglistával együtt.

A „dossziét” a tanító (vagy az órán résztvevő önkéntes segítő) adja, vagy az eszközfelelős viszi az asztalokhoz.

Az első feladat az, hogy a gyerekek szétválogassák a képeket: a családban általában felmerülő szükséges és nem szükséges kiadásokra. A nem szükséges kiadásokat tegyék félre egy borítékba!

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - TANÁRI ÚTMUTATÓ

Ezt követően az alábbi csoportokra szedjék szét a megmaradt képeket:

- élelmiszerek és alkoholmentes italok,
- lakásfenntartás, háztartási energia,
- közlekedés,
- hírközlés,
- kultúra, szórakozás,
- egyéb.

Ha úgy látjuk, hogy a gyerekek nehezen értelmezik a képeket, kivetítő segítségével és/vagy tanítói magyarázattal röviden megbeszélhetjük a felmerülő kérdéseket.

A gyerekek a továbbiakban csoportmunkában dolgoznak, a képeket válogatják szét. A képeken árak is fel vannak tüntetve, ezeket ezer forintba kerekítve fogjuk használni. A diákoknak a feladat e szakaszában még nincs ismeretük a bevétel nagyságáról. A pedagógus szándéka a konszenzus elérése csoporton belül arról, melyek a legalapvetőbb emberi szükségletek.

A pedagógiai elvárások a következők lehetnek:

- élelmiszerek és alkoholmentes italok (otthoni főzéshez, étkezéshez, éttermi szolgáltatásokhoz),
- lakásfenntartás, háztartási energia (elektromosság, gáz stb.),
- közlekedés (üzemanyag, BKV bérlet, jegy stb.),
- hírközlés (telefon, internet, televízió), kultúra, szórakozás (újság, mozi, koncert, tánctanfolyam, sport stb.), egyéb (hétköznapi és alkalmi ruházat, biztosítás, megtakarítás, részletfizetés, lakás- és autórészlet, hitelkártyás vásárlás törlesztőrésze, tisztálkodás, szépítkezés, háztartás, tisztítószer, lakberendezés, népszerű divatcikkek, játékok, szórakoztató elektronika stb.).

Fontos, hogy a pedagógus (vagy az önkéntes) körbejárjon, szükség esetén segítsen.

Az idő múlását érdemes mutatni, jelezni. Internetkapcsolattal rendelkező termekben kivetíthetjük a hátralévő időt, így a gyerekek maguk is be tudják osztani az idejüket:

<http://www.online-stopwatch.com/snail-racing-timer/>

Ha az órán részt vesz pénzügyi önkéntes, akkor segítheti a csoportokat a megoldásban, illetve vezetheti a megoldás megbeszélését.

3. FELADAT: RÉSZÖSSZEFOGLALÁS - Tervezett időkeret: 5 perc

Az osztály korábbiakban bevált munkastílusától függően a részösszefoglalás történhet frontálisan vagy képtárlátogatással. A frontális munkaforma esetében meghallgatunk egy-két megoldást, míg a képtárlátogatásnál a csoportok a teremben körbejárva nézik meg egymás munkáját. Ha kevesebb az idő, akkor egy csoport csak két másik csoport munkáját nézze meg!

Ha az órán részt vesz pénzügyi önkéntes, akkor frontális részösszefoglalás esetén vezetheti a megoldás megbeszélését.

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - TANÁRI ÚTMUTATÓ

4. FELADAT: CSOPORTMUNKA II. - Tervezett időkeret: 15 perc

A tanító ismerteti a következő feladatot.

A családok 400 ezer forint jövedelemmel rendelkeznek. Ennek birtokában kell megnézniük a tanulóknak: jut-e mindenre, amit elterveztek, esetleg marad-e pénz egyéb, váratlan kiadásokra is. Ha nem jut mindenre, illetve nem tudnak tartalékot képezni, módosítaniuk kell az elosztáson, esetleg le kell mondani egy szükségletéről (egy képet ki kell venni). Közös kell megállapodniuk abban, miről mondhatnak le, vagy egyéb megoldást kell találniuk.

Mondjuk el, hogy nem ritka az a pénzbeosztási módszer (akár virtuálisan, akár ténylegesen), amellyel a család „felcímkézi a pénzt”, vagyis szétosztja a főbb kiadási csoportok között. A gyerekek saját családjában lehet egy vagy több „pénzügyminiszter” is, talán hallhat egyikük-másikuk erről a módszerről a későbbiek folyamán a szüleiktől is.

Miután a család havi költségvetését elkészítették (vagyis a rendelkezésre álló havi jövedelmet a megadott kiadási csoportokra oly módon osztották szét, hogy mindenre legyen pénz, ami szerintük a megélhetéshez szükséges), ők is „felcímkézik” a pénzt. Feladatuk tehát, hogy a „dosszién” található kiadási csoportokhoz felírják a csoportra szánt összeget.

TARTALÉK FELADAT

Abban az esetben, ha valamelyik csoport hamarabb befejezné a feladatot, húzhat egy váratlan helyzet kártyát. A kártyán szereplő, előre nem tervezhető helyzetre közös megoldást kell találniuk a csapattagoknak.

Ha az órán részt vesz pénzügyi önkéntes, akkor segítheti a csoportokat a megoldásban, illetve tartalék feladat kiosztása esetén kihúzatja a váratlan helyzet kártyát azokkal a csoportokkal, akik korábban elkészültek, és szükség esetén segít értelmezni és megoldani a feladatot.

5. FELADAT: REFLEKTÁLÁS - Tervezett időkeret: 5 perc

A csoportok szóvivője röviden ismerteti az elkészült tervet: egyensúlyban volt-e a család havi költségvetése, kijöttek-e fizetésükből.

Zárásként a tanítói (és/vagy az önkéntes) összegzésben fontos kiemelni az ésszerű, megfontolt gazdálkodás jelentőségét, a tartalék szükségességét. Meg lehet említeni a hitelfelvétel, illetve a többletjövedelemhez jutás lehetőségeit is. Végezetül az órai munkát értékelni kell!

Lehetséges házi feladat: levélírás a filmbeli család egy tagjának.

Ha az órán részt vesz pénzügyi önkéntes, akkor vezetheti a megbeszélést, tarthatja ő az összefoglalást, illetve feladhatja a házi feladatot.

2. FELADAT: CSOPORTMUNKA I.

„DOSSZIÉ”

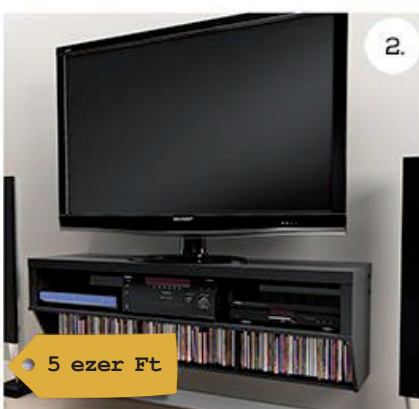
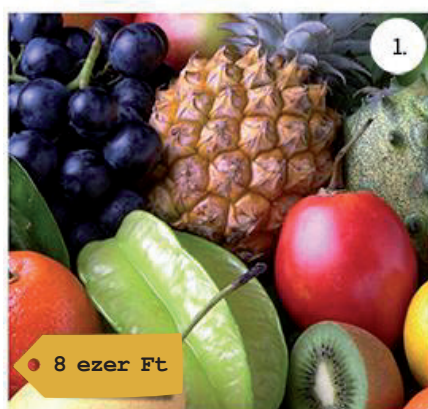
A csoportok számának megfelelően „dosszié” A/2-es papír, amelyet három részre hajtunk és hat részre tagolunk, a kiadási csoportoknak megfelelően a következők szerint:

 Élelmiszerek és alkoholmentes italok	 Lakásfenntartás, háztartási energia	 Közlekedés
 Hírközlés	 Kultúra, szórakozás	 Egyéb

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - KELLÉKEK, FELADATLAPOK

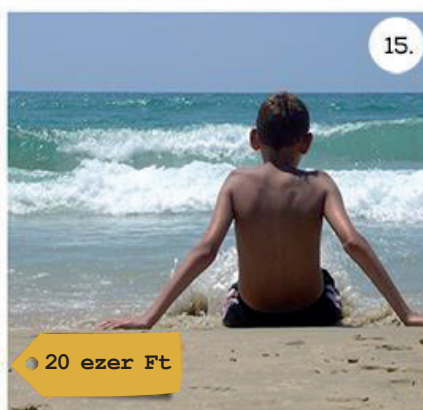
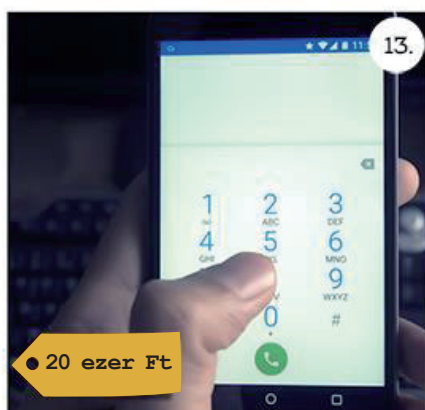
KÉPEK

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - KELLÉKEK, FELADATLAPOK

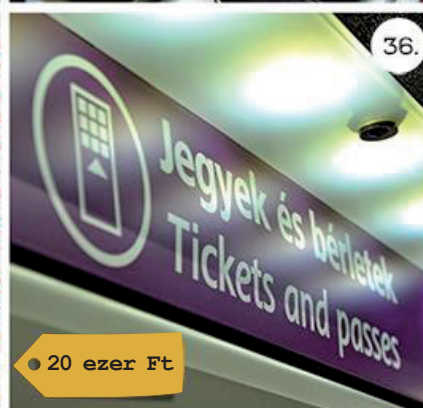
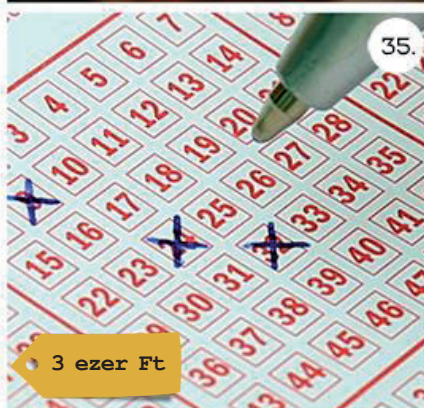
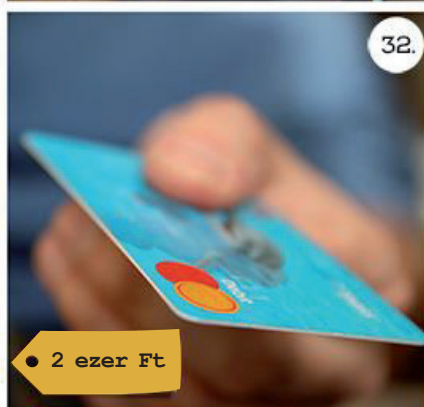
KÉPEK

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - KELLÉKEK, FELADATLAPOK

KÉPEK

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - KELLÉKEK, FELADATLAPOK

SEGÉDLISTA (KÉPEK MAGYARÁZATA):

1. zöldség, gyümölcs vásárlás
2. tévé előfizetés
3. kenyér vásárlás
4. írószer, iskolaszer vásárlás
5. havi nagybevásárlás
6. különóra (délutáni edzés)
7. gyerekeknek ruha vásárlás
8. felvágottak vásárlása
9. fodrász
10. magazin előfizetés
11. tanulói vonatbérlet iskolába járáshoz
12. játék, társasjáték vásárlás
13. mobiltelefon előfizetés
14. szórakozás
15. nyári tábor 1 hétre
16. villanyszámla kifizetése
17. szépségápolási szerek, kozmetikumok (krémek)
18. vízdíj kifizetése
19. lakásbiztosítás fizetése
20. apukának munkahelyre ruha vásárlás
21. állateledel vásárlás
22. tankolás
23. napilapok vásárlása
24. gyógyszer vásárlás
25. könyvtári belépő
26. színházjegy vásárlás
27. internet előfizetés
28. pizza rendelés
29. gázdíj kifizetése
30. takarító-, tisztítószer vásárlása
31. lakás karbantartása, kisebb felújítás
32. banki számlavezetési díj
33. cipő vásárlás
34. spórolás, tartalékolás
35. szerencsejáték (lottó, tippmix, ...)
36. helyi tömegközlekedési bérlet vásárlása

VÁRATLAN HELYZET KÁRTYÁK:

1. SZITUÁCIÓ:

Elromlik a mosógép, újat kell venni.

2. SZITUÁCIÓ:

Szeretnél részt venni egy ausztriai nyelvi táborban az osztálytársaiddal együtt. Ennek a költségét eddig nem tervezte a család.

3. SZITUÁCIÓ:

Édesapád vakbélműtét miatt két hétig nem tud dolgozni.

Tudatos pénzkezelés a családban – CSALÁDI KÖLTSÉGVETÉS - MEGOLDÁSOK

**A TANÓRA TÉMÁJA A HÁZTARTÁSOK KÖLTSÉGVETÉSÉN NYUGSZIK,
AMELY ÍGY FOGLALHATÓ ÖSSZE:**

Bevételek	Kiadások
Munkajövedelmek	Élelmiszerek és alkoholmentes italok
Társadalmi jövedelmek • nyugdíj • családi- és gyerekellátások • munkanélküli ellátások • egyéb társadalmi jövedelmek	Lakásfenntartás, háztartási energia
	Közlekedés
Egyéb jövedelmek	Hírközlés
Tulajdonból származó egyéb jövedelmek	Kultúra, szórakozás
	Egyéb
Hitelfelvétel	Tartalék (megtakarítás, befektetés)

PÉNZ7

Kedves Pedagógus!

Köszönjük, hogy a PÉNZ7 tanórák megtartásával Ön is hozzájárul a diákok pénzügyi-gazdasági ismereteinek bővítéséhez! Bízunk benne, hogy közös erőfeszítéseink eredményeként a fiatalabb generációk tagjai hiánypótló, hasznos tudással gazdagodnak, s a diákok szemléletének fejlesztésével a magyar családok pénzügyi tudatossága is növekedni fog.

Üdvözlettel a PÉNZ7 pénzügyi programsorozatának szervezői:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

PÉNZIRÁNYTŰ

JA Hungary
A Member of JA Worldwide

